

Romantik(em) v krajině

Karel Štíbrl

Přednáška v Centru teoretických studií
AV ČR a UK Praha 1. 3. 2018

**Konec 18. a 1. polovina 19. století:
romantismus x klasicismus**

Friedrich: Poutník nad mořem mlh, kol. 1818

Schallhas: Arkadská krajina, 1796

Poussin: Krajina s Diogenem, 1648

Lorrain: Krajina s pastýřem, 1644

Hackert: Krajina s dobyt看em u řeky, 1787

Friedrich: Poutník nad mořem mlh, kol. 1818

Caspar David Friedrich: Kříž v lese, kol. 1812

Karl Friedrich Schinkel:
Středověké město u vody, 1813

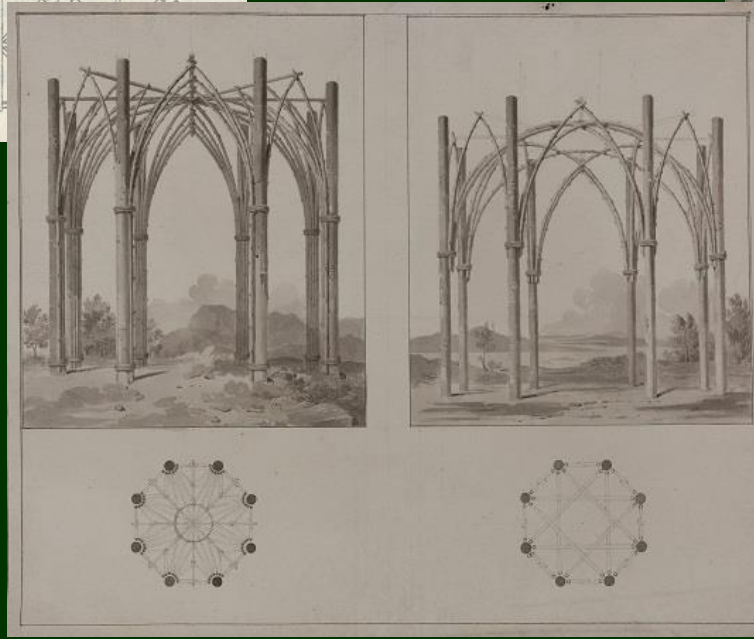
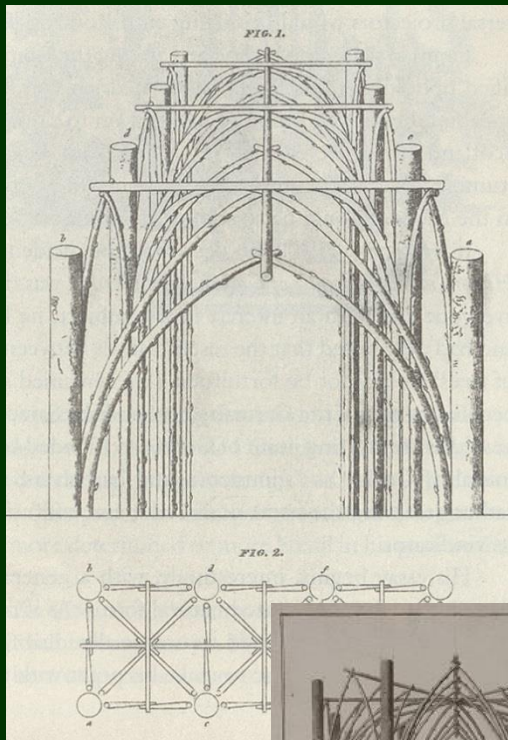

K. F. Schinkel:
Středověké město na řece, 1815

Andreas Roller: Krajina s mostem a pevností, 1843

James Hall: *Essay on The Origins, Principles of Gothic Architecture*, 1785

Anne-Louis Girodet-Trioson: Ossian receiving the Ghosts of the French Heroes, 1805

Fingal Sees the Ghosts of His Ancestors in the Moonlight, Nicolai Abildgaard 1778

Fingalova jeskyně, Skotsko

John Martin: Manfred a alpská čarodějnice, 1837
John Constable: Stonehenge, 1835

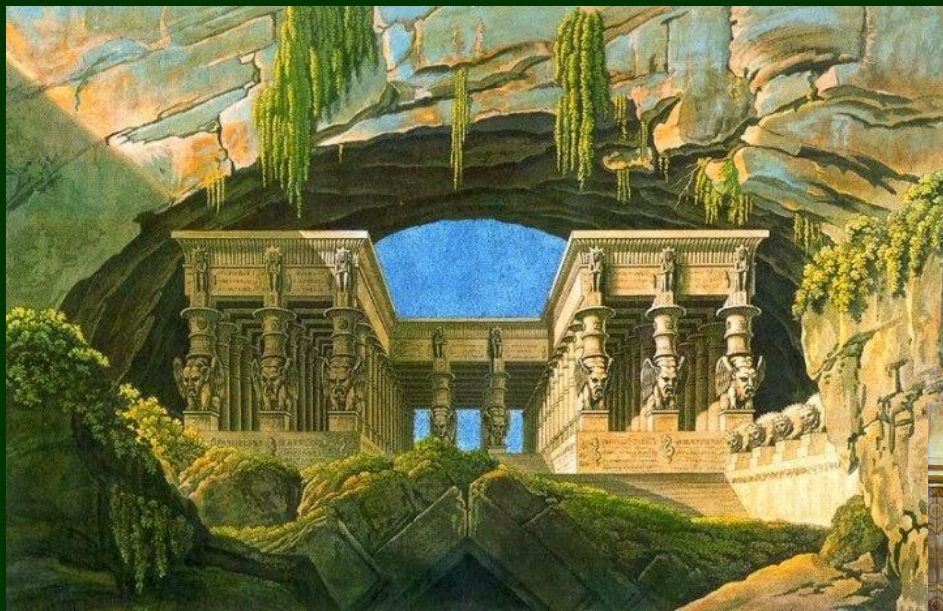

John Martin: Bard, 1817

Karl Friedrich Schinkel: Peruánský chrám ohně - scénografie

Karl Friedrich Schinkel: V paláci královny noci, 1820

Eugene Delacroix: Alžírské ženy, 1834

Zrod industriální krajiny

Thomas Pether: *View from Kersal Moor towards Manchester*, kolem r. 1820

William Wyld: *Manchester from Kersal Moor*, 1857

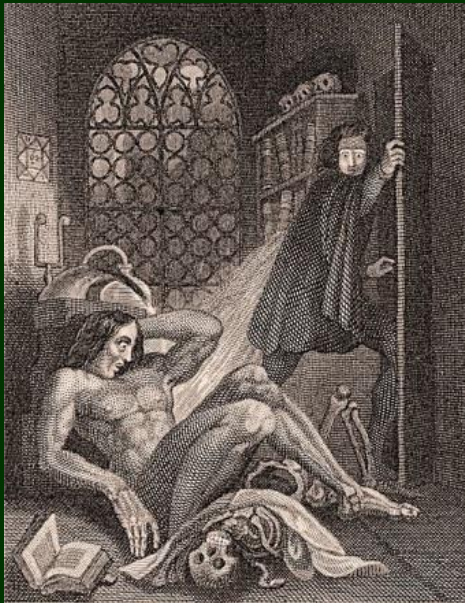

Horace Vernet: Balada o Lenoře, 1839

Johann Heinrich Füssli: Noční můra, 1790/91

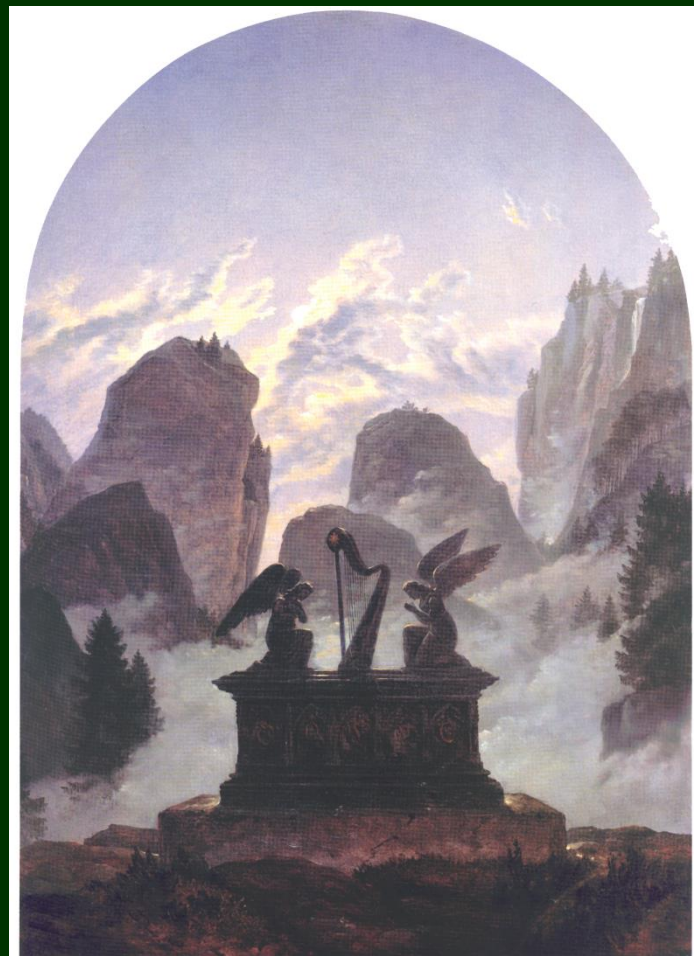
Theodore Von Holst:
Frontispis k *Frankensteinovi*, 1831

Johann Heinrich Füssli: Die Elfenkönigin Titania und Zettel,
der Weber mit Eselskopf, Detail: Elfe

Carl Gustav Carus: Duby na mořském pobřeží, 1835

Carus: Goethův pomník, 1832

C. D. Friedrich: Skaliska v Saském Švýcarsku, 1822-3

studie Neurathen

Cole Thomas: Expulsion - Moon and Firelight, 1828

C. D. Friedrich: Kříž v horách, kol. 1812

C. D. Friedrich: Ruiny v Krkonoších, kol. 1834

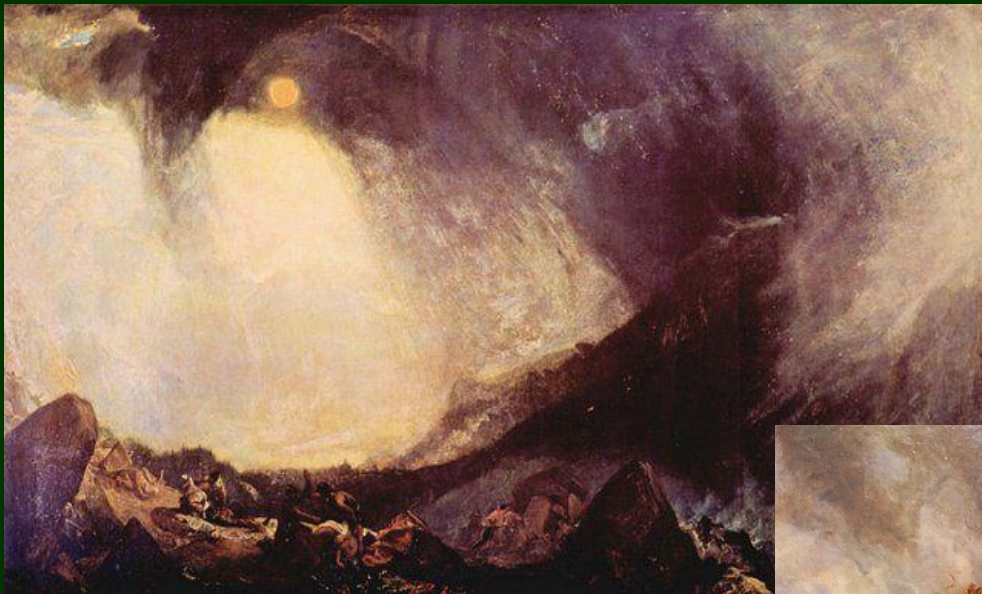

C. D. Friedrich: Opatství v dubovém lese

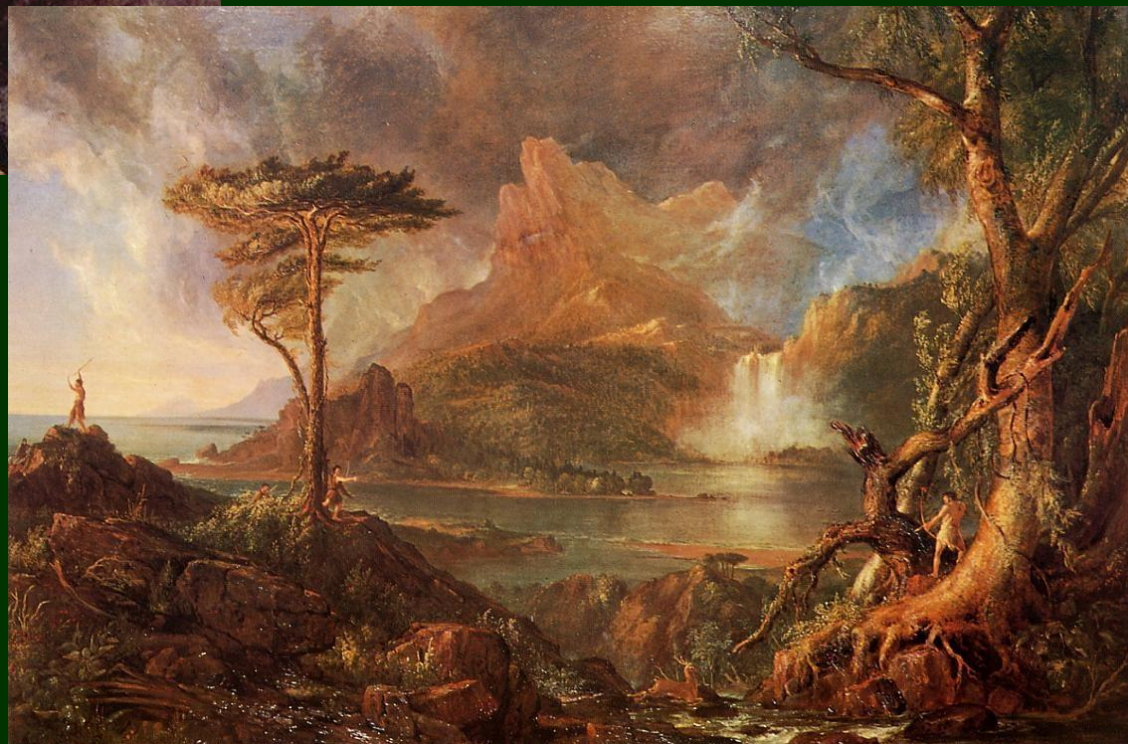

C. D. Friedrich: Mnich u moře, 1809-10

J. M. W. Turner: Hannibal
a jeho armáda překračují Alpy, 1812

Thomas Cole: Scéna z divočiny, 1832

Michael Wutky: *Vodopád v Terni*, přel. 18. a 19. st.

Philipp Jakob Louterbourg: *Lavina v Alpách*, 1803

J. W. M. Turner: Ďáblův most, průsmyk Sv. Gottharda, 1803,

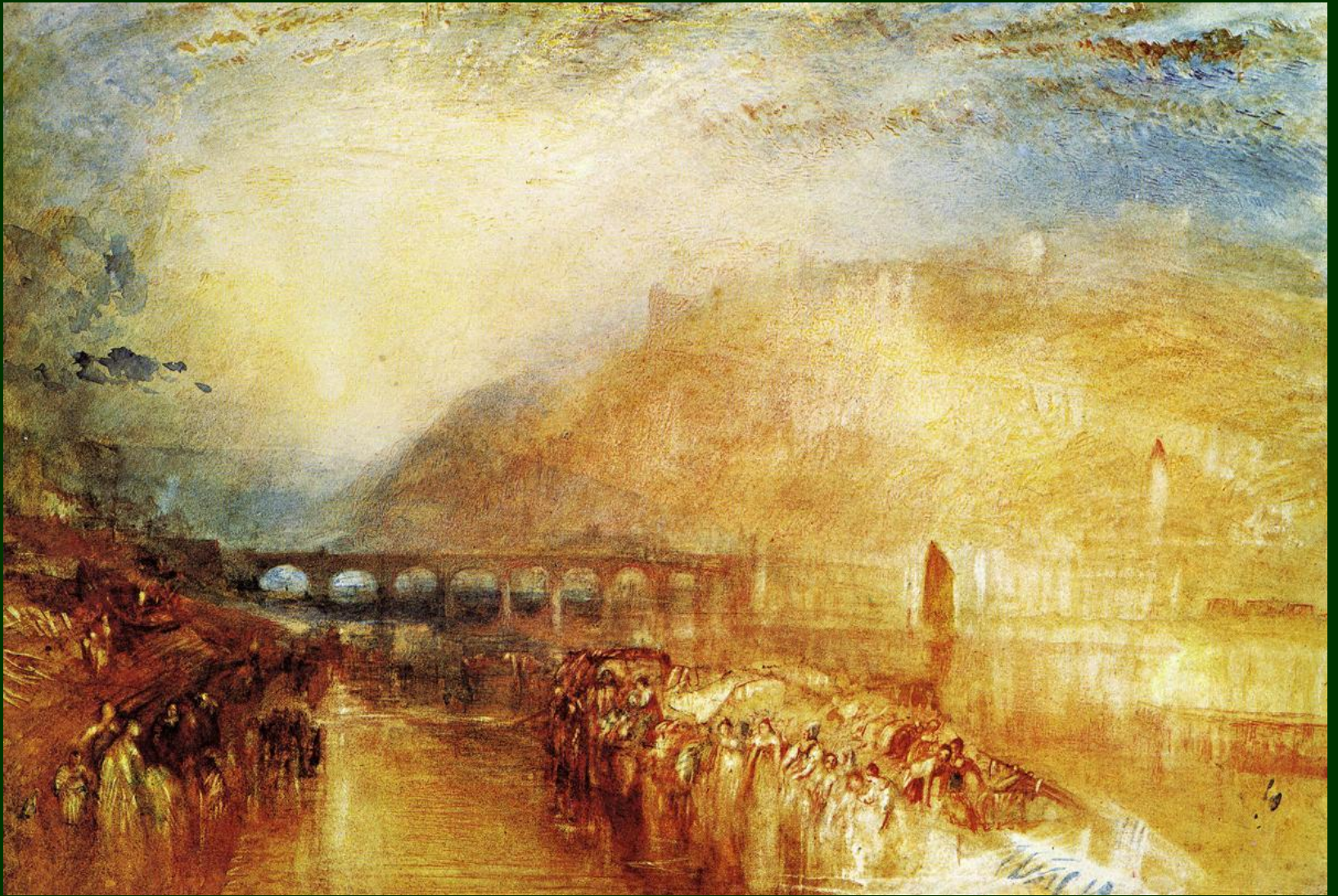

Turner: Loch Coruisk

J. A. Koch: Bernské Alpy, 1815

William Turner: Heidelberg, kol.1846

Thomas Cole: Pohár Titánů, 1833

Thomas Moran: Útesy na dolním toku Colorada

Thomas Cole: Odjazd, 1838

Gaspard Dughet

17. století

Salvatore Rosa

Watzmann, 1824 - 1825 - Caspar David Friedrich

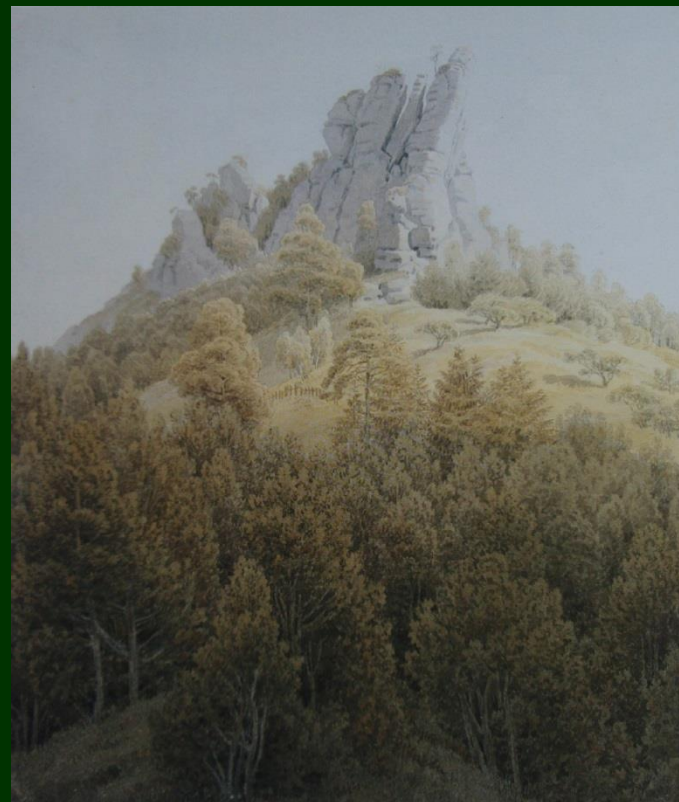

Caspar David Friedrich: Velehory, 1824

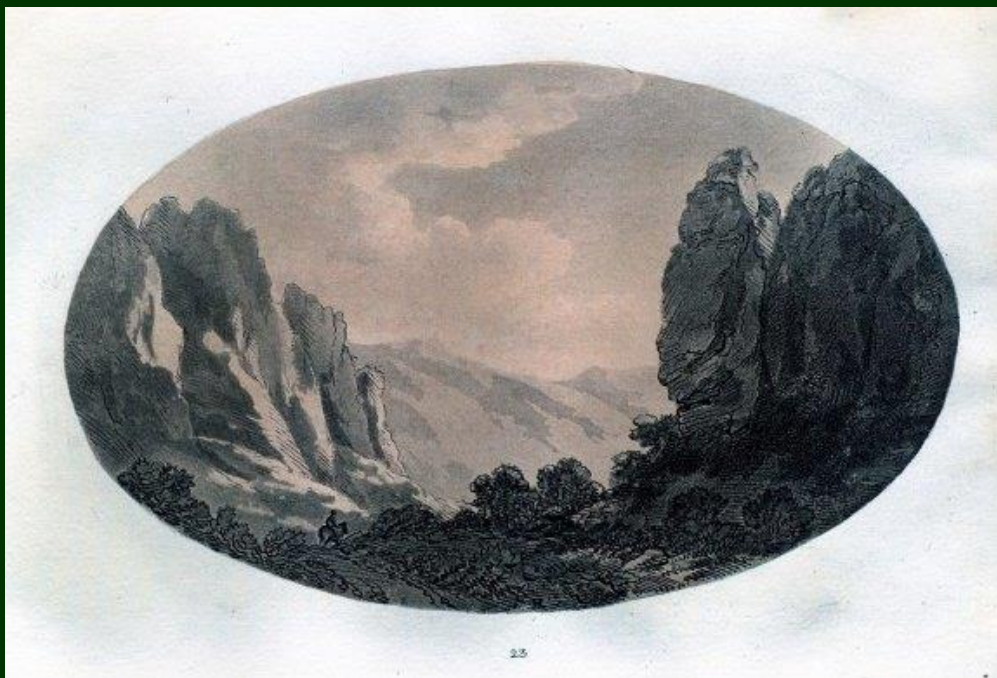

Thomas Cole: Sv. Jan v divočině, 1827

C. D. Friedrich: studie Talwächter

...teorie malebna

William Gilpin:
krásná a malebná krajina

Thomas Rowlandson

Gainsborough: Lesnatá krajina se sedící figurou

Gainsborough: Cornardský les,
aneb Gainsboroughův les

William Gilpin (1724-1804)

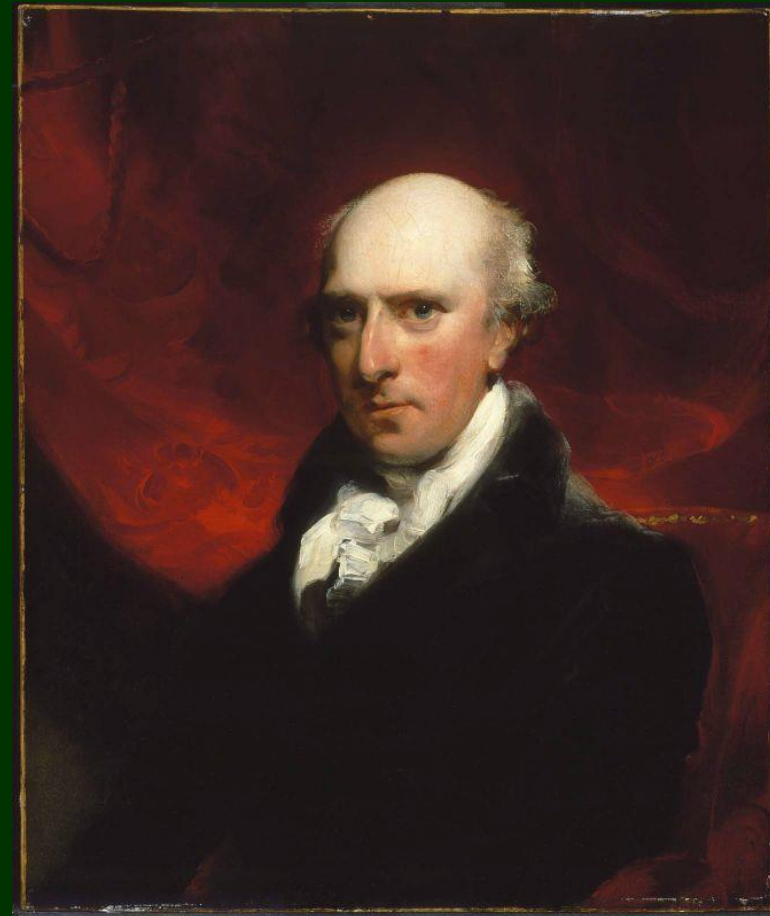
- *Observations on the River Wye and several parts of South Wales, etc. relative chiefly to Picturesque Beauty; made in the summer of the year 1770 (1782)*
- *Remarks on Forest Scenery and other Woodland Views (1791)*
- *Three Essays. On Picturesque Beauty; On Picturesque Travel; and On Sketching Landscape: to which is Added a Poem, On Landscape Painting) (1792)*

Uvedale Price (1747-1829)

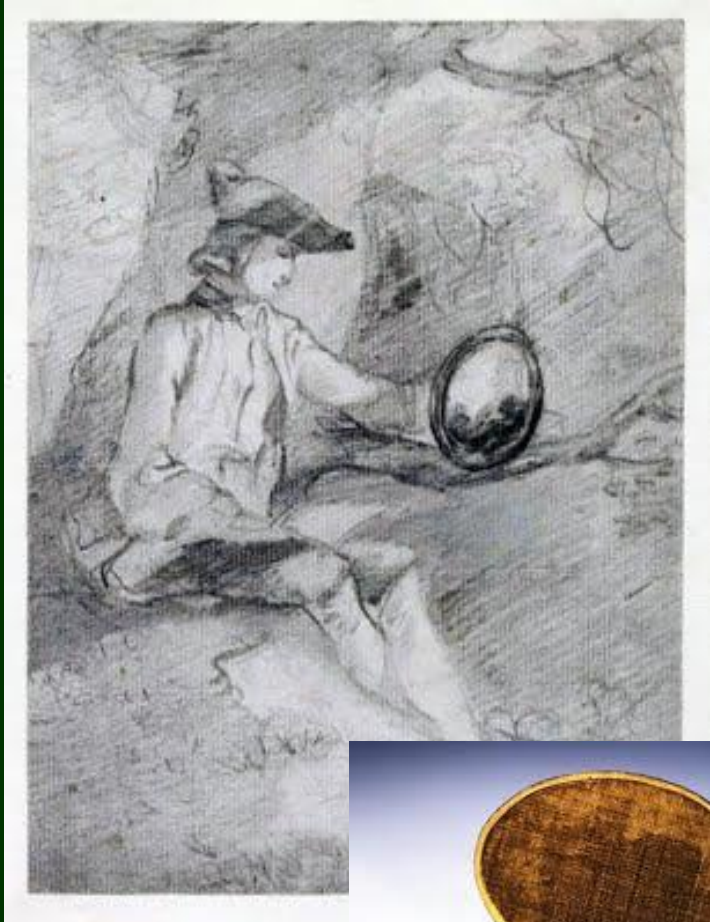
- *An Essay on the Picturesque, as Compared with the Sublime and the Beautiful, (1794)*
- *Essay on the Picturesque, As Compared With The Sublime and The Beautiful II. díl*
- *A Dialogue on the Distinct Characters of the Picturesque and the Beautiful (1810)*

William Gilpin:
krásná a malebná krajina

Thomas
Gainsborough

Thomas Rowlandson

Thomas Hearne:
Klasický anglický
a malebný park
(ilustrace ke Knightovu dílu)

Nachtseiten

Carl Blechen: Rozbouřené moře s majákem

Karl Friedrich Schinkel, Die Zauberflöte. I. Akt, 6.
Szene: Sternenhimmel

Karl Friedrich Schinkel: Die Nacht, in ein weites Tuch
gehüllt, über dem Golf von Neapel schwebend, 1834

C. D. Friedrich: Úplněk v lese

C. D. Friedrich: Lodě v soumraku

Carl Blechen: Horská propast v zimě, 1825

C. D. Friedrich: Dva muži kontemplující měsíc, 1825-30

C. D. Friedrich: Mohyla ve sněhu, 1807

C. D. Friedrich: Kostlivci v jeskyni

Carl Gustav Carus:
Hrad v měsíčním svitu

Francisco de Goya:
Saturn požírající své děti, 1819-1823

Jean Louis Géricault: Vor Medúzy, 1818-9
+ Ztroskotání

Friedrich: Mohyla ve sněhu, 1807

Friedrich: Ledové moře, kol. 1823-4

John Martin: The Great Day of His Wrath, 1851-3

Joseph Mallord William Turner: Hannibal a jeho armáda překračují Alpy, 1811-2

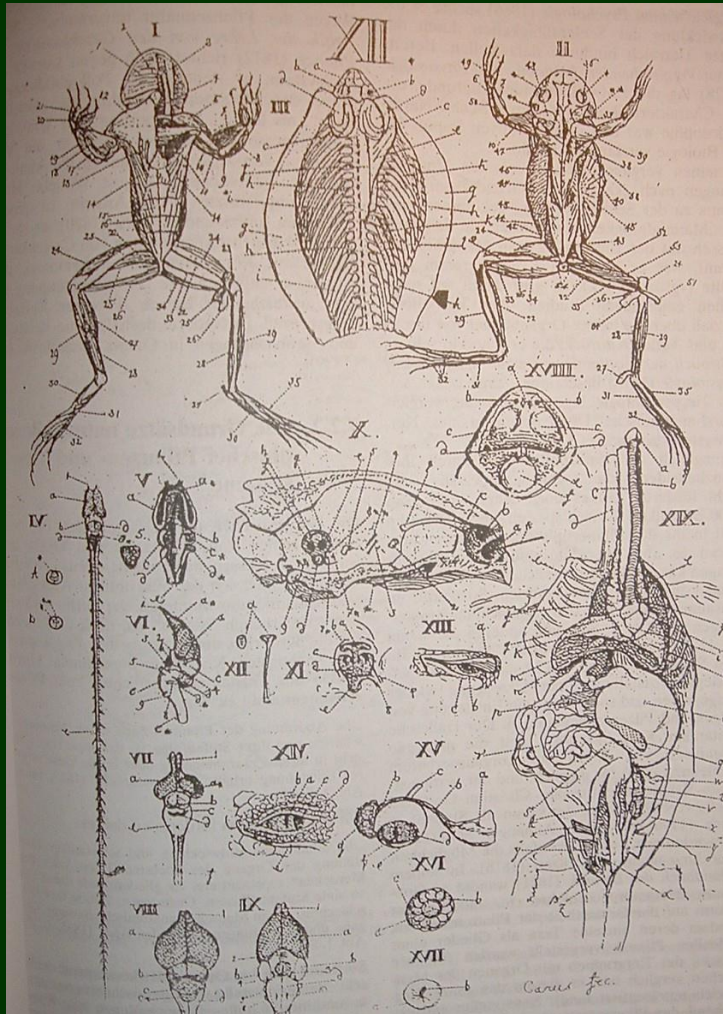

C. D. Friedrich: Poutník ve Středohoří a Poutník na Ojbíně

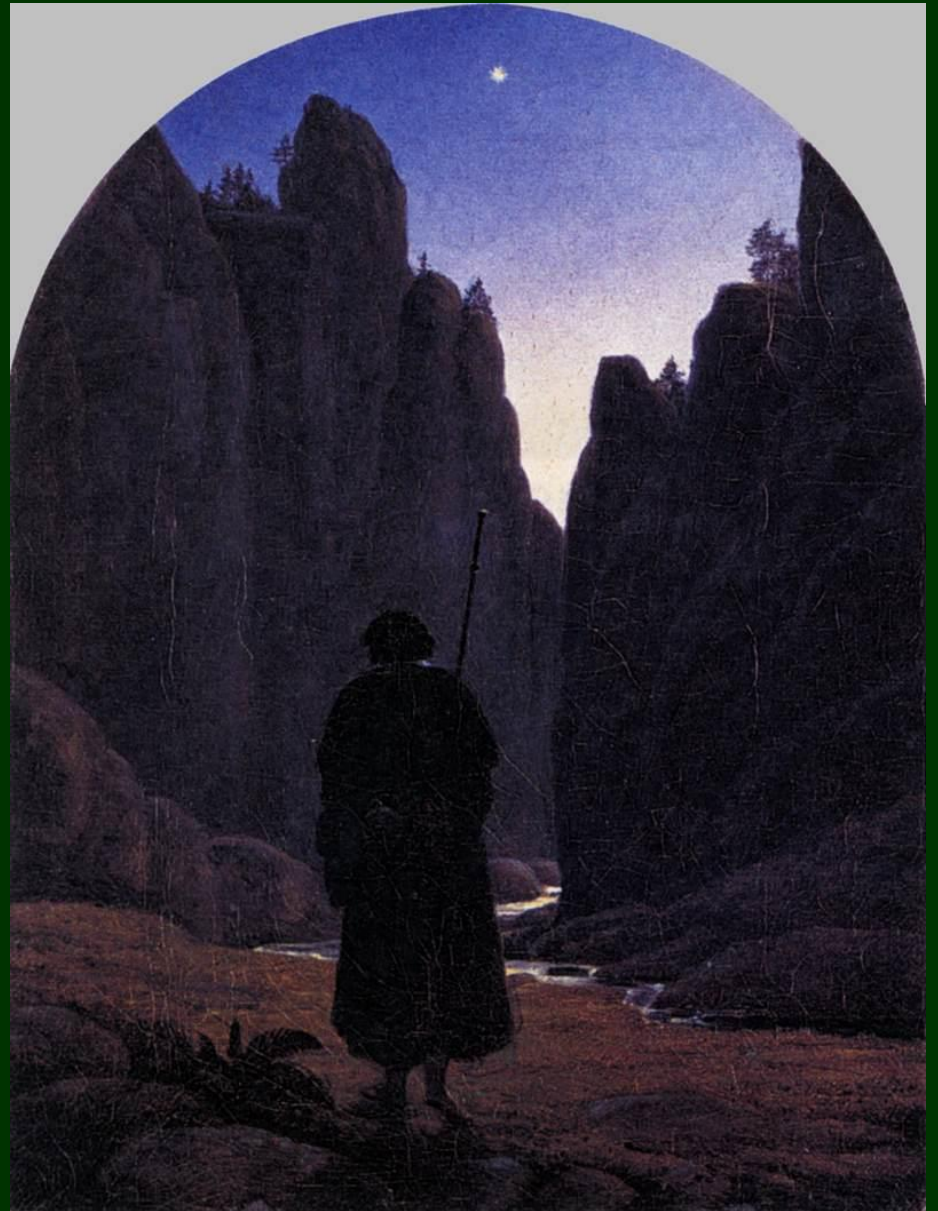

Carl Gustav Carus

Carus: žába

Carus: Poutník ve skalnatém údolí

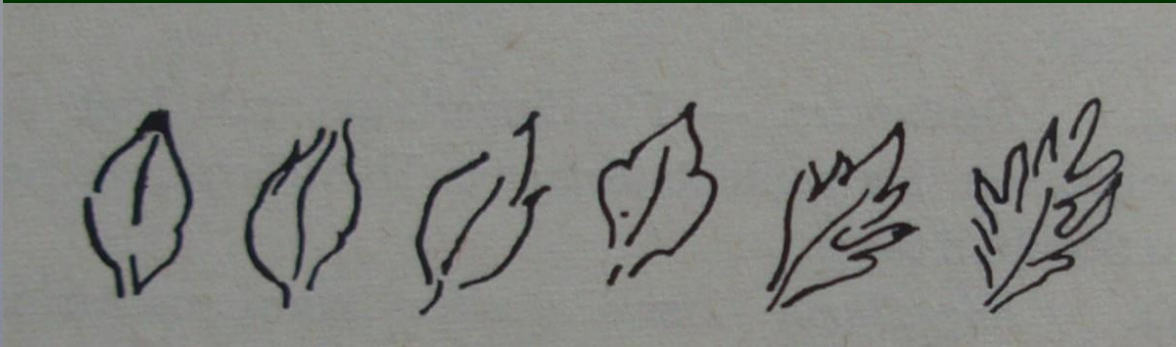
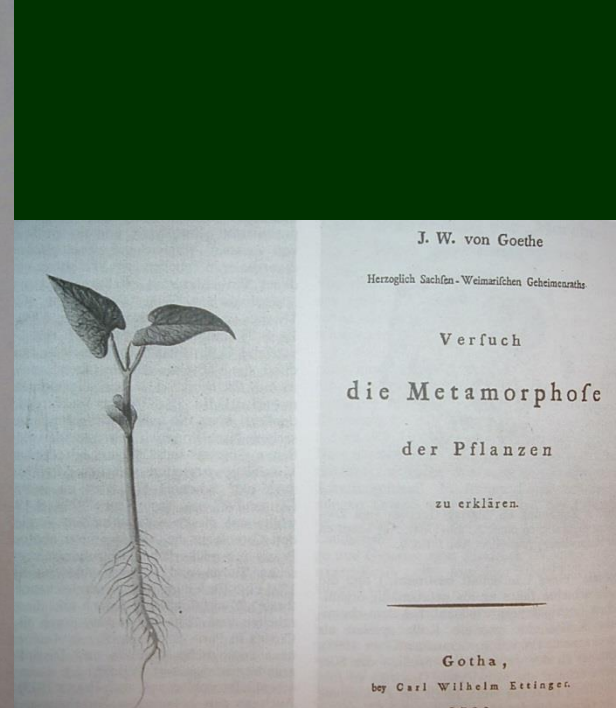
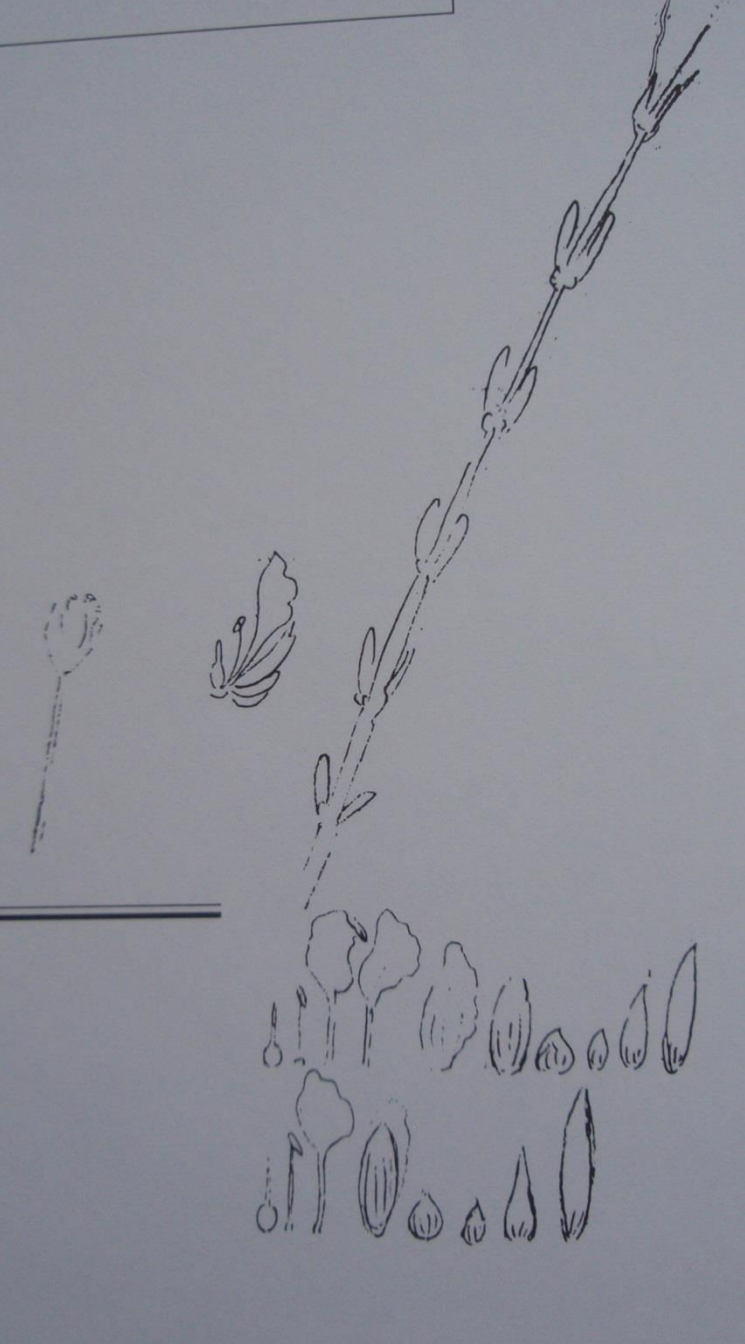

C. D. Friedrich: Útesy na Rujáně, 1818

Church: Srdce And

Goethe: *Metamorfóza rostlin*, 1790

Ginkgo biloba!

Dieses Baums Blatt, das von oben
 Meinem fauchen ansehraut,
 giebt Schwestern (Sinn zu geben)
 Wie den Wissenden verbrant.

Set es dir lebendig brennend,
 Das sich in sich selbst getrennt,
 End es gwey die sich erlesen,
 Dafs man sie als Eins geant.

Solche Frage zu erwidern
 Fordert sich wohl den rechten Sinn.
 Fühlst du nicht an meinen Seiten
 Dafs ich Eins und Doppelt bin.

21. 10. 1815

Francois Plée -P. J. F. Turpin:
 variace rostlinných orgánů
 dle Goetha, 1837

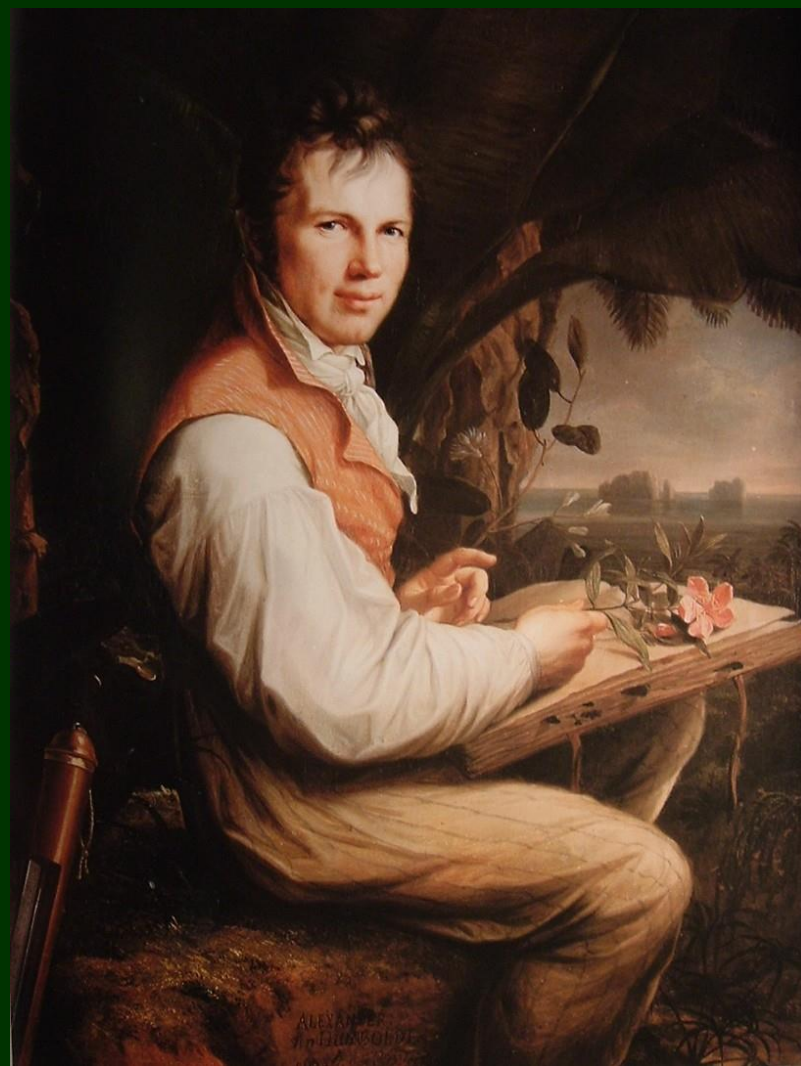
Goethe-Baldrian:
 Erläuterung zur Morphologie der Pflanzen

- **Alexandr von Humboldt** (1769-1859)
- + Amé Bonpland, cesta 1799-1804
- *Kosmos* (1845-52, resp. 1862) *Kosmos. Entwurf einer physischen Weltbeschreibung, I., II.díl.*
- Humboldt, A., von: *Pohledy na přírodu*. Vídeň 1862

Humboldt s Bonplandem pod Chimborazem

In seinem «Recueil d'observations de zoologie et d'anatomie comparée...»
stellte Humboldt von einer
Vielzahl von Schmetterlingen
genauso wie die Oboen und
die Flöten vor.

Carl Blechen: Das Innere des Palmenhauses -Palmenhaus auf der Pfaueninsel bei Potsdam, 1832

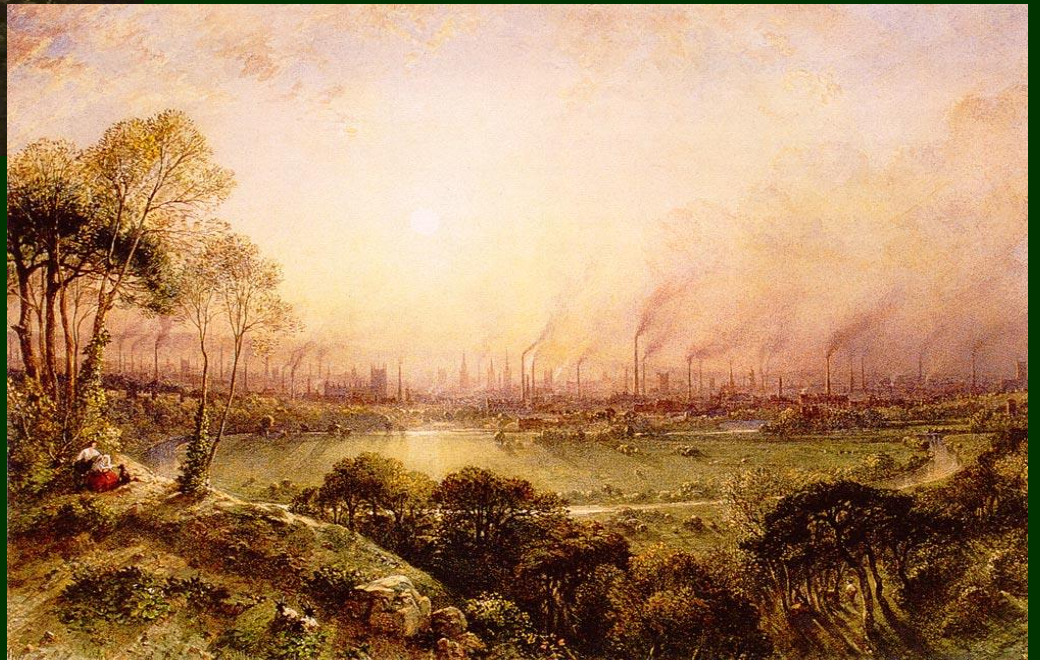

Church: Srdce And

Thomas Pether: *View from Kersal Moor towards Manchester*, kolem r. 1820

William Wyld: *Manchester from Kersal Moor*, 1857

Industriální krajina jako peklo

Philip James de Loutherbourg: *Coalbrookdale by Night*, 1801

Engraved from the original picture in the possession of Mr. F. Oulton, by R. G. Lewis, 5, 6, & 7, Strand Street, London, Published, July 1801, by W. R. Johnston, 4, 47, & 48, Pall Mall.

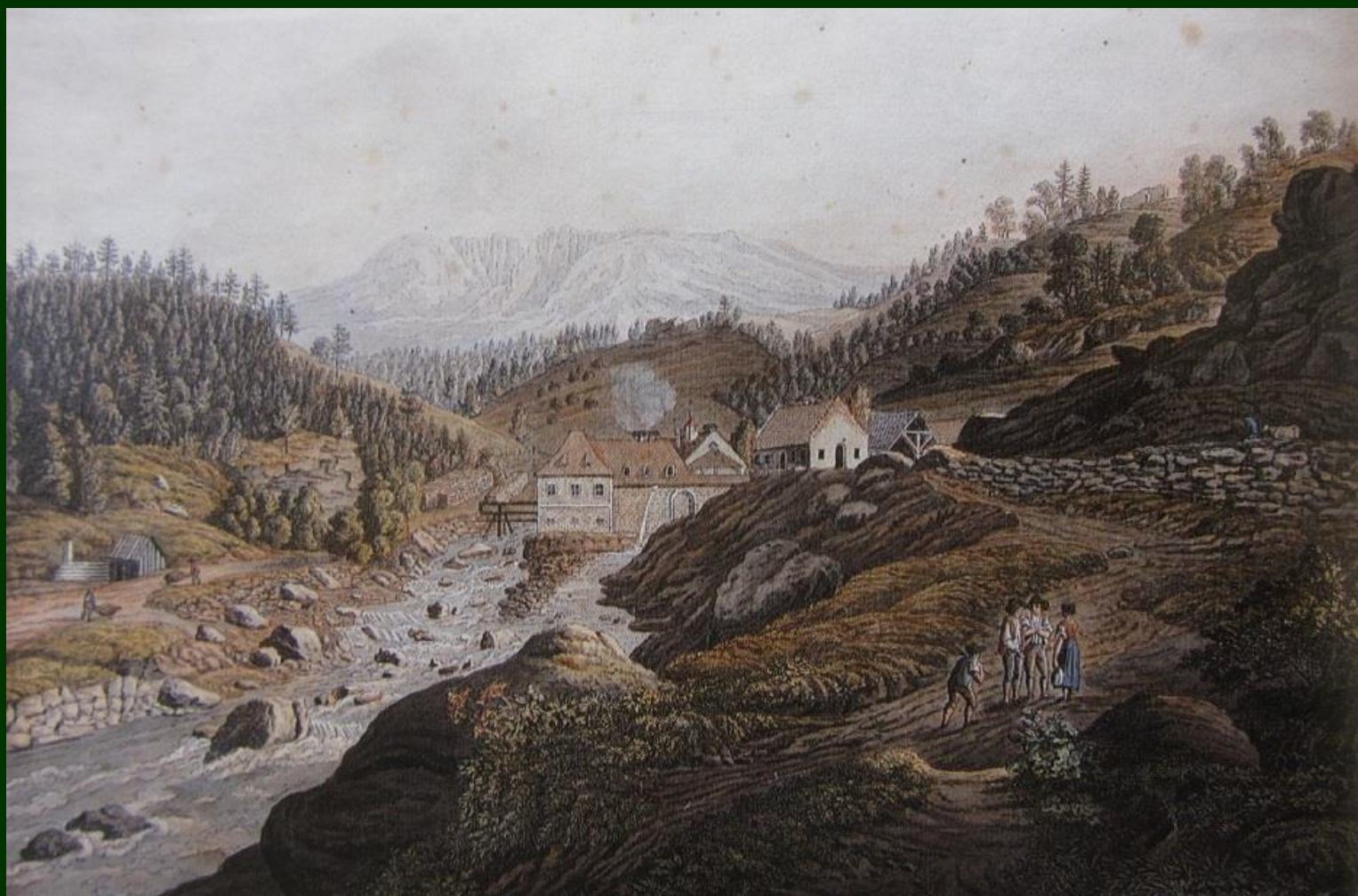
Proof

J. W. M. Turner: *A Lime Kiln at Coalbrookdale*, c. 1797

*And did those feet in ancient time,
Walk upon England's mountains green;
And was the holy Lamb of God,
On England's pleasant pastures seen!
[...] And was Jerusalem
buildd here,
Among these dark Satanic Mills?*

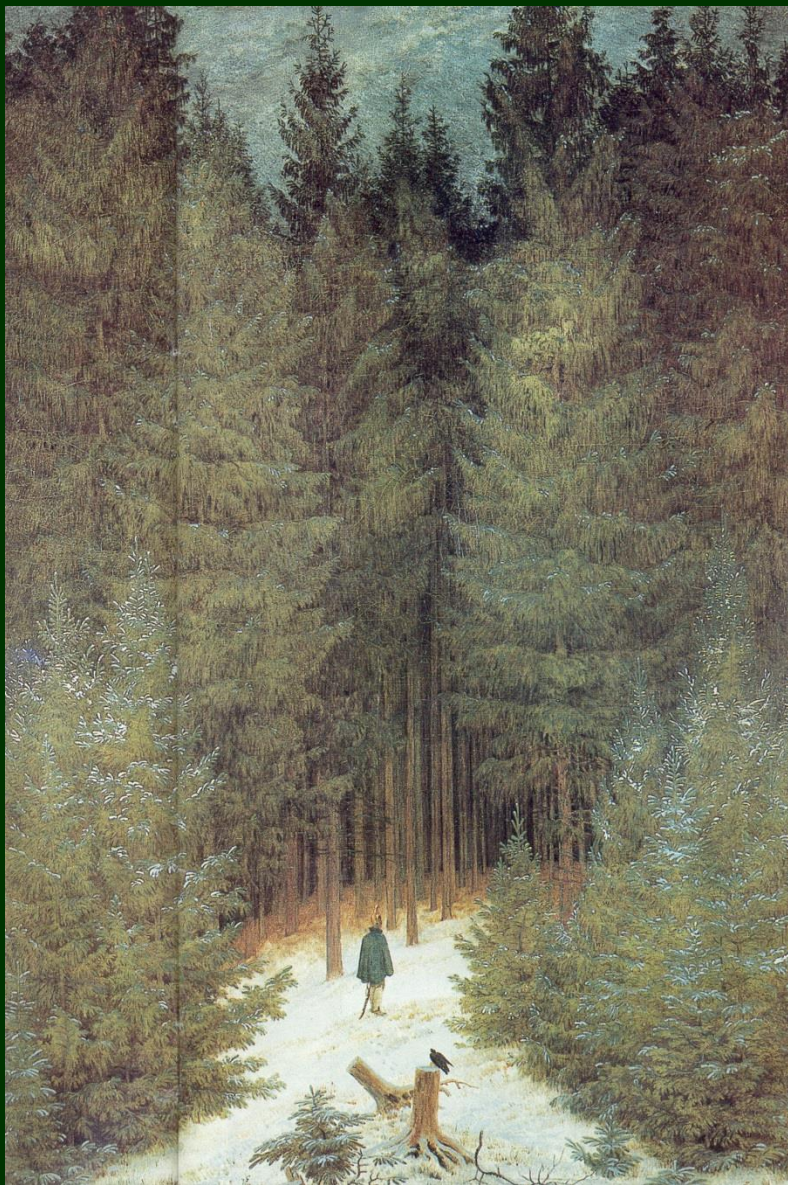
William Blake: *Jerusalem*, 1804-8

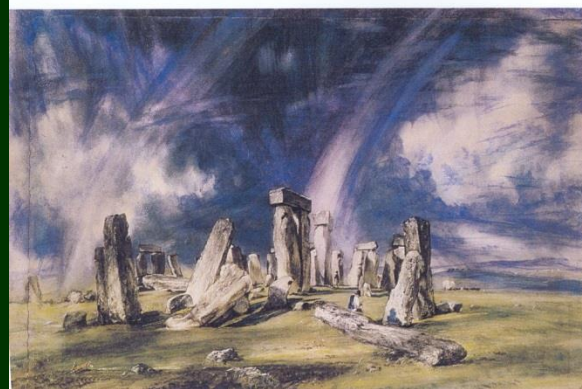

Krkonošská (Szkalska Poręba) továrna na výrobu kyseliny sírové bří Prellerů, Reinhardt a Berger, 1800

Friedrich: Chasseur v lese, 1813

John Martin: Manfred
John Constable: Stonehenge, 1835

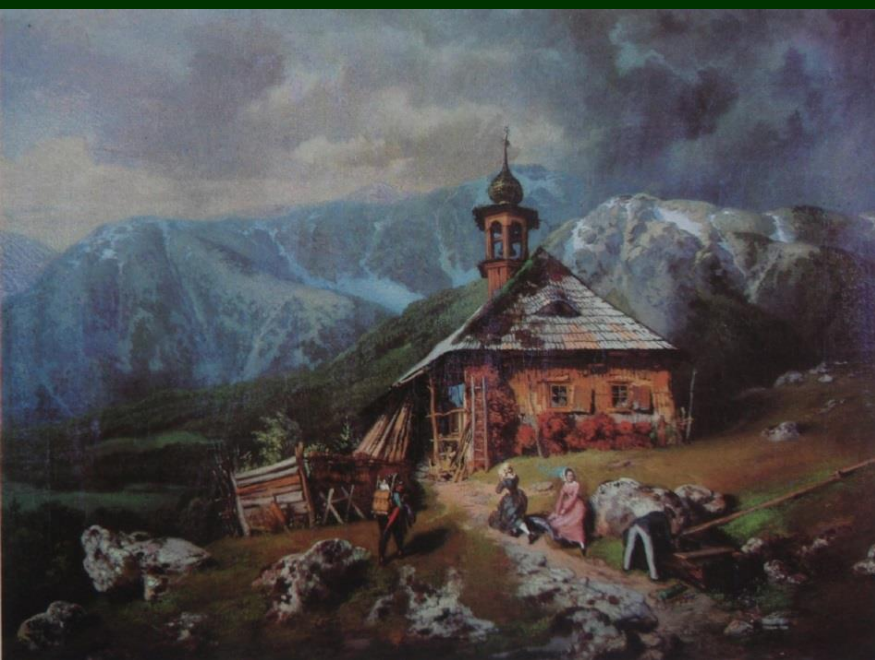
Dillis: pruský královský pár na skalách, poč. 19. stol.

Robert Krummer: Dva poutníci (Elbfelsenlandschaft)

T. Ender: Bezděz, 1830

Mánes: Krkonošská bouda, kol. 1851

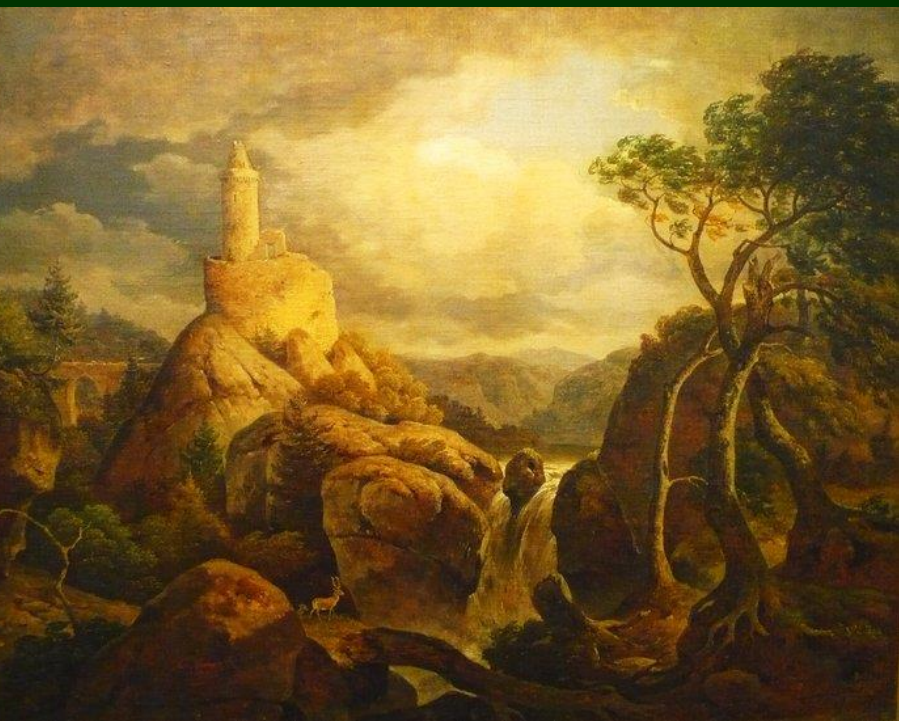

Albert Bierstadt: Údolí Yosemite

A. Mánes: Kokořín, 1839

A. G. Piepenhagen:
Horská krajina, 40. léta 19 st.

C. D. Friedrich: Česká krajina s Milešovkou a Kletečnou, 1808

Julius Mařák: Vyšehrad, 1882-3

**Přetrvávání romantické
malby v Čechách:**

Hugo Ullik:
Soví hrádek na Moravě, 1872

...přechod do biedermeieru

Carl Spitzweg:
Der Sonntagsspaziergang, 1841

Wasserzeichen | trixum.de

A. Magnus: Krajina

Ruskin: *Modern Painters* 1843-60

Millais: John Ruskin

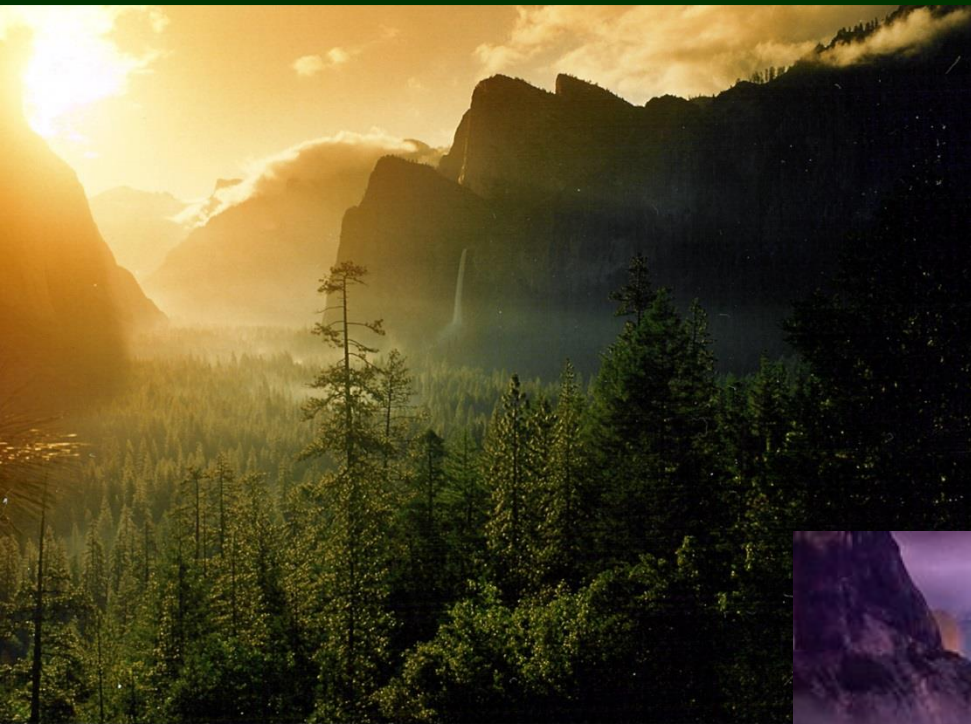
Ruskin: Study of Gneiss Rock, Glenfinlass, 1853

Albert Bierstadt: Údolí Yosemiteů

Valley in Yosemite National Park, California
Photograph by Larry Fellows, Arizona Geological Survey
© 2007 National Geographic Society

National Geographic: Údolí Yosemiteů

Komar & Melamid: UNITED STATES: MOST WANTED PAINTING, 1994

America's Most Wanted Dishwasher-size (67%)

Paintings that are "realistic-looking" (60%)

Blue (44%)

Brush strokes (53%)

Colors blended (68%)

Soft curves (66%)
and playful, whimsical
design (49%)

Fall scene (33%)

Outdoor scenes (88%) featuring lakes, rivers, oceans, and seas (49%)

More vibrant shades (36%)

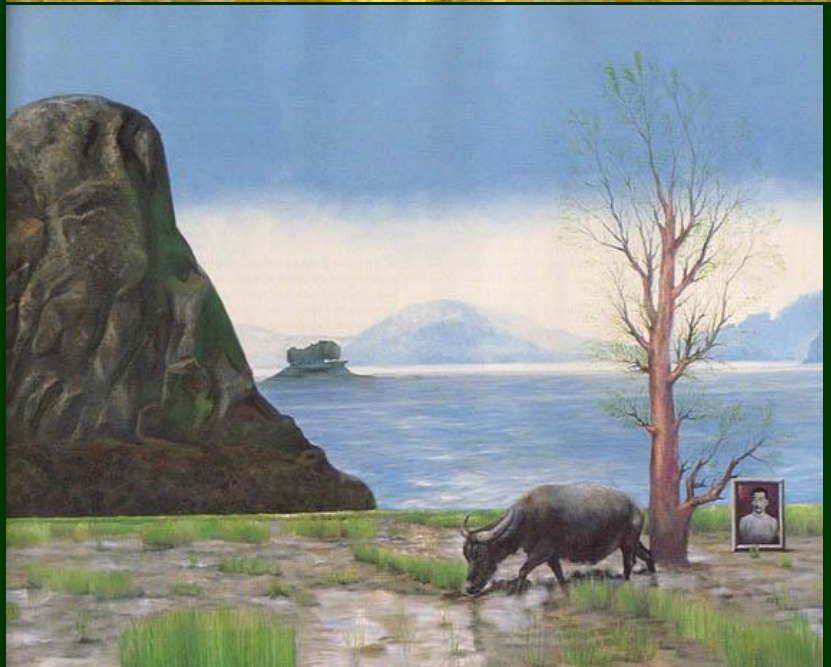
Wild animals (51%)
in their natural setting (89%)

Persons in group (48%)
fully clothed (68%)
and at leisure time (43%)

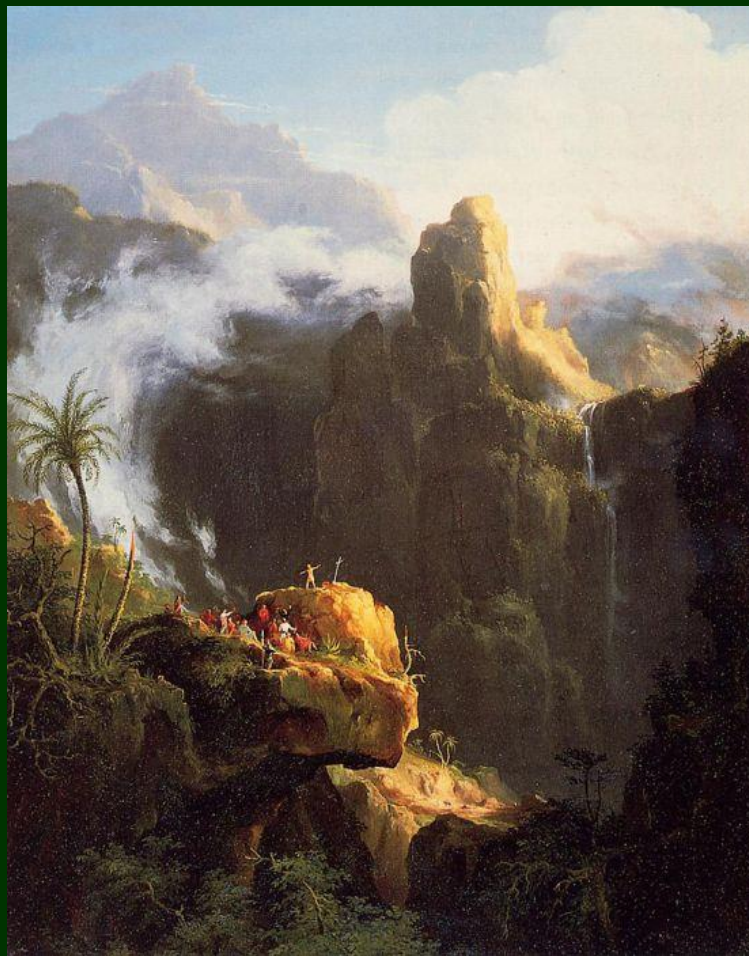
Ordinary people or famous—makes no difference (50%)

Komar & Melamid Kenya's, France, China:
MOST WANTED PAINTING, 1995-6

Děkuji za pozornost